

Departament Prawny

PR2.022.69.2016.MTS.PCH

NOTATKA DLA

Wiceprezesa Rady Ministrów, Ministra Rozwoju i Finansów

Pana Mateusza Morawieckiego

Departament Prawny uprzejmie przedkłada w załączeniu *projekt rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie egzaminu aktuarialnego*

- z uprzejmą prośbą o opatrzenie dokumentu elektronicznego bezpiecznym podpisem elektronicznym.

Projekt został przygotowany przez Departament Rozwoju Rynku Finansowego. Pismem sygn. RCL.DPG.555.246/2016 z dnia 1 grudnia 2016 r. Rządowe Centrum Legislacji poinformowało, że projekt nie wymaga rozpatrzenia przez Komisję Prawniczą.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 r., w związku z czym uprzejmie prosimy o potraktowanie sprawy jako **bardzo pilnej**.

Monika Studzińska - Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego w Ministerstwie Finansów

/- podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Otrzymują:

Pan Leszek Skiba, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Finansów

w zastępstwie za Pana Piotra Nowaka, Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów

- z uprzejmą prośbą o wstępną akceptację

Biuro Ministra

- z uprzejmą prośbą o przedłożenie do podpisu

Załącznik:

- projekt rozporządzenia

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROZWOJU I FINANSÓW¹⁾

z dnia.....2016 r.

w sprawie egzaminu aktuarialnego

Na podstawie art. 72 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. poz. 1844 oraz z 2016 r. poz. 615) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepis ogólny

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) zakres obowiązujących tematów egzaminu aktuarialnego, zwanego dalej „egzaminem”;
- 2) sposób i tryb przeprowadzania egzaminu;
- 3) sposób kontroli przeprowadzenia egzaminu;
- 4) sposób i tryb uznawania studiów wyższych, o których mowa w art. 70 ust. 5 pkt 4 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, zwanej dalej „ustawą”, oraz cofania tego uznania;
- 5) sposób i tryb zwalniania kandydata z egzaminu.

Rozdział 2

Egzamin

§ 2.1. Ustala się zakres obowiązujących tematów egzaminu podzielonych na bloki tematyczne, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o zakładzie ubezpieczeń należy przez to rozumieć również zakład reasekuracji.

§ 3. 1. Egzamin jest przeprowadzany w formie pisemnej i składa się z 9 części podzielonych na dwie sesje egzaminacyjne. Każda z sesji składa się co najmniej z czterech części.

---

¹⁾ Minister Rozwoju i Finansów kieruje działem administracji rządowej - instytucje finansowe, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 września 2016 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rozwoju i Finansów (Dz. U. poz. 1595).

2. Poszczególne części egzaminu odpowiadają blokom tematycznym określonym w załączniku do rozporządzenia. Każda część egzaminu składa się z 10 zadań obejmujących dany blok tematyczny oraz trwa 100 minut, z tym że każda z części dotyczących:

- 1) modelowania oraz zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń trwa 120 minut;
- 2) rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w zakładzie ubezpieczeń oraz prawa ubezpieczeniowego i prawa podatkowego składa się z 40 zadań i trwa 60 minut.

3. Zadania przyjmują formę testu jednokrotnego wyboru, z wyjątkiem zadań, o których mowa w ust. 2 pkt 1, które wymagają przedstawienia rozwiązania w formie opisowej.

4. Sesje egzaminacyjne są przeprowadzane przez 2 dni w odstępie nie dłuższym niż 7 dni.

§ 4. Egzamin przeprowadza się w wydzielonej sali, w warunkach umożliwiających osobom składającym egzamin samodzielne wykonanie pracy, a Komisji Egzaminacyjnej dla Aktuariuszy, zwanej dalej „Komisją”, czuwanie nad zgodnym z przepisami przebiegiem egzaminu.

§ 5. W egzaminie mają prawo uczestniczyć w charakterze obserwatorów osoby upoważnione przez Komisję Nadzoru Finansowego.

§ 6. Egzamin odbywa się co najmniej dwa razy w roku kalendarzowym.

§ 7. 1. Komisja Nadzoru Finansowego zamieszcza na swojej stronie internetowej wykaz zalecanej literatury oraz aktów prawnych odpowiadających zakresowi obowiązujących tematów egzaminu co najmniej na trzy miesiące przed wyznaczonym terminem egzaminu.

2. Informacja określająca termin i miejsce egzaminu oraz termin wniesienia opłaty egzaminacyjnej jest zamieszczana na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego co najmniej na dwa miesiące przed wyznaczonym terminem egzaminu.

3. Informacja, o której mowa w ust. 2, jest przekazywana Polskiej Izbie Ubezpieczeń co najmniej na miesiąc przed wyznaczonym terminem egzaminu.

§ 8. Osoba składająca egzamin ma prawo do zadawania członkom Komisji pytań dotyczących przebiegu egzaminu i zadań egzaminacyjnych, w szczególności nieprecyzyjnych sformułowań w nich użytych.

§ 9. 1. Wejście na salę egzaminacyjną odbywa się za okazaniem dowodu tożsamości.

2. Osoba składająca egzamin potwierdza ten fakt własnoręcznym podpisem na liście obecności.

3. Kontrolę nad organizacją i przebiegiem egzaminu wykonuje Komisja. W czasie egzaminu na sali egzaminacyjnej są obecne co najmniej dwie osoby wchodzące w skład Komisji.

§ 10. 1. W czasie sesji egzaminacyjnej osoba składająca egzamin nie powinna opuszczać sali egzaminacyjnej. W uzasadnionych przypadkach może uzyskać zgodę Komisji na opuszczenie sali egzaminacyjnej - po zapewnieniu warunków wykluczających możliwość kontaktowania się z innymi osobami składającymi egzamin.

2. Na czas nieobecności w sali egzaminacyjnej osoba składająca egzamin przekazuje pracę egzaminacyjną Komisji, która zaznacza na pracy czas nieobecności osoby składającej egzamin.

§ 11. 1. Komisja ma prawo wykluczyć z egzaminu osobę, która podczas egzaminu korzysta z cudzej pomocy, posługuje się niedozwolonymi przez Komisję materiałami lub urządzeniami, pomaga innym osobom składającym egzamin lub w inny sposób zakłóca przebieg egzaminu.

2. Wykluczenie z egzaminu może dotyczyć całości lub części egzaminu obejmującej poszczególne bloki tematyczne.

§ 12. 1. Z przebiegu egzaminu Komisja, w terminie 14 dni od dnia, w którym przeprowadzono egzamin, sporządza protokół zawierający:

- 1) imiona i nazwiska członków Komisji;
- 2) imiona i nazwiska osób, o których mowa w § 5;
- 3) określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia egzaminu;
- 4) opis szczególnych okoliczności, jeśli zaszły w trakcie egzaminu.

2. Do protokołu dołącza się:

- 1) wzorcowe egzemplarze zadań egzaminacyjnych wraz z prawidłowymi odpowiedziami i rozwiązaniami;
- 2) listę osób składających egzamin;
- 3) końcowe wyniki.

3. Dokumentację związaną z przeprowadzeniem egzaminu Komisja przekazuje do archiwum Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego.

§ 13. 1. Każde zadanie egzaminacyjne jest oceniane według następujących zasad:

- 1) odpowiedź prawidłowa - 3 punkty;
- 2) odpowiedź nieprawidłowa - minus 2 punkty;

3) brak odpowiedzi - 0 punktów.

2. Za każde prawidłowe rozwiązanie z części egzaminu dotyczących modelowania oraz zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń przyznaje się po 2 punkty, a w przypadku jego braku albo nieprawidłowego rozwiązania przyznaje się 0 punktów.

§ 14. 1. Wyłączną podstawę oceny stanowią odpowiedzi udzielone w sposób trwały i czytelny przez osobę składającą egzamin na załączonym do testu formularzu.

2. Podstawą oceny części egzaminu dotyczących modelowania oraz zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń jest przedstawienie sposobu rozwiązania zawartych w nich zadań.

§ 15. 1. Wynik egzaminu jest pozytywny w przypadku uzyskania co najmniej 13 punktów z każdej części egzaminu, z tym że z części egzaminu dotyczących:

- 1) modelowania oraz zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń - należy uzyskać co najmniej po 10 punktów;
- 2) rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w zakładzie ubezpieczeń oraz prawa ubezpieczeniowego i prawa podatkowego - należy uzyskać co najmniej po 60 punktów.

§ 16. Zaliczanie wszystkich części egzaminu nie może trwać dłużej niż pięć lat.

§ 17. Komisja, w terminie 21 dni od dnia ogłoszenia wyników egzaminu, przekazuje do Komisji Nadzoru Finansowego listę osób, które złożyły egzamin z wynikiem pozytywnym.

§ 18. 1. Wyniki egzaminu są ogłaszane w siedzibie Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego oraz na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego.

2. Termin ogłoszenia wyników egzaminu ustala Komisja.

§ 19. Osobie, która złożyła egzamin z wynikiem pozytywnym, Komisja wydaje zaświadczenie o jego złożeniu, w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia wyników egzaminu.

§ 20. Komisja udostępniła osobie składającej egzamin, na jej wniosek złożony nie później niż w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników egzaminu, pracę egzaminacyjną. Udostępnienie następuje nie później niż w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku w obecności co najmniej dwóch osób wchodzących w skład Komisji.

§ 21. 1. Osoba składająca egzamin może odwołać się od wyników egzaminu w terminie 21 dni od dnia ich ogłoszenia.

2. Komisja podejmuje uchwałę w sprawie odwołania, o którym mowa w ust. 1, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia Komisji.

3. O wyniku odwołania osobę odwołującą się zawiadamia się przesyłką poleconą w rozumieniu art. 3 pkt 22 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe (Dz. U. z 2016 r. poz. 1113, 1250 i 1823), zwaną dalej „przesyłką poleconą”.

Rozdział 3

Uznanie studiów wyższych oraz uzyskanie zwolnienia z egzaminu

§ 22. 1. Komisja podejmuje uchwałę w sprawie uznania studiów wyższych, o którym mowa w art. 70 ust. 5 pkt 4 ustawy, w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku przez jednostkę organizacyjną uczelni.

2. Do wniosku dołącza się dokumenty dotyczące programu kształcenia. Komisja może zwrócić się do wnioskodawcy o uzupełnienie dołączonej dokumentacji oraz o przekazanie dodatkowych informacji.

3. W przypadku gdy zakres kształcenia studiów wyższych obejmuje częściowy zakres egzaminu, we wniosku, o którym mowa w ust. 1, wykazuje się przedmioty, które zakresem odpowiadają blokom tematycznym egzaminu.

4. W terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, Komisja zasięga opinii ogólnopolskich organizacji aktuariuszy, co do zgodności studiów wyższych z zakresem egzaminu lub z częściowym zakresem egzaminu.

5. W uchwale, o której mowa w ust. 1, Komisja może określić sposób weryfikacji utrzymania przez uczelnię programu kształcenia studiów wyższych na poziomie zgodnym z zakresem egzaminu lub z częściowym zakresem egzaminu.

6. Od uchwały, o której mowa w ust. 1, przysługuje wnioskodawcy odwołanie w terminie 30 dni od dnia doręczenia mu uchwały.

7. Komisja podejmuje uchwałę w sprawie odwołania, o którym mowa w ust. 6, w terminie 2 miesięcy od dnia jego doręczenia Komisji.

8. Uchwały, o których mowa w ust. 1 i 6, doręcza się wnioskodawcy przesyłką poleconą.

§ 23. 1. Komisja podejmuje uchwałę o cofnięciu uznania studiów wyższych, o którym mowa w art. 70 ust. 5 pkt 4 ustawy, jeżeli program kształcenia studiów wyższych nie jest zgodny z zakresem tematów egzaminu lub z częściowym zakresem egzaminu.

2. Od uchwały, o której mowa w ust. 1, przysługuje jednostce organizacyjnej uczelni odwołanie w terminie 30 dni od dnia doręczenia jej uchwały.

3. Komisja podejmuje uchwałę w sprawie odwołania, o którym mowa w ust. 2, w terminie 2 miesięcy od dnia jego doręczenia Komisji.

4. Uchwały, o których mowa w ust. 1 i 3, doręcza się jednostce organizacyjnej uczelni przesyłką poleconą.

§ 24. 1. Do wniosku o zwolnienie z wymogu złożenia egzaminu, o którym mowa w art. 68 ust. 5 ustawy, dołącza się dokumenty potwierdzające ukończenie przez kandydata na aktuarusza studiów wyższych, co do których została podjęta uchwała, o której mowa w § 22 ust. 1, oraz dokumenty potwierdzające, że kandydat na aktuarusza złożył z wynikiem pozytywnym egzaminu na tych studiach przeprowadzone w formie pisemnej.

2. Komisja podejmuje uchwałę w sprawie zwolnienia kandydata na aktuarusza z egzaminu w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku.

3. Od uchwały, o której mowa w ust. 2, przysługuje kandydatowi na aktuarusza odwołanie w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu uchwały.

4. Komisja podejmuje uchwałę w sprawie odwołania, o którym mowa w ust. 3, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia Komisji.

5. Uchwały, o których mowa w ust. 2 i 4, doręcza się kandydatowi na aktuarusza przesyłką poleconą.

Rozdział 4

Przepis przejściowy i końcowy

§ 25. 1. Do przeprowadzenia egzaminu ogłoszonego przed dniem wejścia w życie rozporządzenia stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Osoby, które zaliczyły co najmniej jeden blok tematyczny egzaminu przed dniem 1 sierpnia 2015 r., mogą składać egzamin na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 sierpnia 2015 r., nie dłużej jednak niż przez dwa lata od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego.

3. W przypadku gdy osoby, o których mowa w ust. 2, nie zdołały zaliczyć wszystkich bloków tematycznych w okresie dwóch lat od zaliczenia pierwszego bloku, zaliczone bloki tematyczne, które odpowiadają analogicznym blokom tematycznym egzaminu, w rozumieniu niniejszego rozporządzenia, są uznane za części egzaminu zaliczone zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia.

4. Osoby, o których mowa w ust. 3, mogą kontynuować zdawanie egzaminu zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia, nie dłużej jednak niż przez pięć lat od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego.

§ 26. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku.²⁾

MINISTER ROZWOJU I FINANSÓW

---

²⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2015 r. w sprawie egzaminu aktuarialnego (Dz. U. poz. 700), które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 484 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. poz. 1844 oraz z 2016 r. poz. 615 i 1948).

ZAKRES OBOWIĄZUJĄCYCH TEMATÓW EGZAMINU AKTUARIALNEGO

A. Zakres przedmiotowy

1. Matematyka finansowa
2. Prawdopodobieństwo i statystyka
3. Matematyka ubezpieczeń na życie
4. Matematyka pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych
5. Ekonomia
6. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa w zakładzie ubezpieczeń
7. Modelowanie
8. Zarządzanie ryzykiem zakładu ubezpieczeń
9. Prawo ubezpieczeniowe i prawo podatkowe

B. Szczegółowy zakres tematów w podziale na bloki tematyczne

1. Matematyka finansowa:
  - 1.1. Klasyczna teoria stóp procentowych: oprocentowanie proste, składane i ciągłe, dyskonto
  - 1.2. Ogólne modele przepływów finansowych i wycena wartości przepływów finansowych: rachunek rent, spłata długu, analiza obligacji
  - 1.3. Struktura terminowa stóp procentowych
  - 1.4. Papiery wartościowe i instrumenty pochodne
  - 1.5. Pojęcia rynku wolnego od arbitrażu, strategii replikującej, rynku zupełnego
  - 1.6. Model dwumianowy
  - 1.7. Model Blacka-Scholesa i wycena instrumentów pochodnych akcji (opcje call i put)
  - 1.8. Podstawy rachunku stochastycznego i jego zastosowania do wyceny aktywów i zobowiązań oraz konstrukcji strategii zabezpieczających
  - 1.9. Pojęcia i własności scenariuszy rzeczywistych i neutralnych względem ryzyka, pojęcie deflatora i jego zastosowania
  - 1.10. Modele stochastyczne stóp procentowych (model Vasicka, CIR, LIBOR)

1.11. Wycena instrumentów dłużnych i pochodnych stopy procentowej (obligacje, cap/floor, caplet/floorlet i swapcje).

2. Prawdopodobieństwo i statystyka:

2.1. Pojęcie prawdopodobieństwa i jego własności

2.2. Zmienne losowe i ich charakterystyki (dystrybuanty, rozkłady prawdopodobieństwa, momenty, funkcje tworzące momenty), rozkłady jednowymiarowe i wielowymiarowe

2.3. Klasyczne i bayesowskie metody estymacji i ich własności

2.4. Korelacja i analiza regresji

2.5. Testowanie hipotez statystycznych

2.6. Przedziały ufności

2.7. Podstawy teorii procesów stochastycznych (łańcuchy Markowa, procesy Markowa, proces Poissona, ruch Browna).

3. Matematyka ubezpieczeń na życie:

3.1. Pojęcia prawdopodobieństwa śmierci, przeżycia, dalszego trwania życia, natężenia zgonów

3.2. Modele wielostanowe

3.3. Przepływy finansowe w ubezpieczeniach na życie, ubezpieczeniach na dożycie i rentach

3.4. Tablice trwania życia

3.5. Metody estymacji i wygładzania współczynników zgonów i prawdopodobieństw przejść w modelach wielostanowych

3.6. Metody estymacji rozkładu trwania życia, estymatory Nelsona-Aalena i Kaplana-Meiera

3.7. Kalkulacja składek ubezpieczeniowych w modelach ciągłych i dyskretnych dla różnych rodzajów ubezpieczeń na życie

3.8. Kalkulacja rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w modelach ciągłych i dyskretnych dla różnych rodzajów ubezpieczeń na życie

3.9. Plany emerytalne.

4. Matematyka pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych:

4.1. Modele ryzyka indywidualnego i kolektywnego

4.2. Kalkulacja składek ubezpieczeniowych i miar ryzyka w modelach ryzyka indywidualnego i kolektywnego

- 4.3. System bonus-malus
  - 4.4. Kalkulacja rezerw techniczno-ubezpieczeniowych, trójkąty szkód i metoda chain-ladder
  - 4.5. Rozkłady częstości i wysokości szkody, rozkłady złożone i mieszane
  - 4.6. Teoria zaufania
  - 4.7. Teoria ruiny.
5. Ekonomia:
- 5.1. Pojęcia popytu i podaży, równowagi rynku, elastyczności
  - 5.2. Działanie i organizacja przedsiębiorstwa - przychody, koszty, zyski, straty
  - 5.3. Podstawy teorii produkcji - funkcje produkcji i kosztów w krótkim i długim okresie, optima techniczne i ekonomiczne
  - 5.4. Konkurencja doskonała, monopol, monopson, oligopol
  - 5.5. Rynki czynników wytwórczych - praca i kapitał
  - 5.6. Teoria użyteczności i preferencje konsumenta
  - 5.7. Ryzyko i podejmowanie decyzji w warunkach ryzyka
  - 5.8. Keynesowski model popytowej strony gospodarki, Keynesowski model konsumpcji i dochodu
  - 5.9. Podaż w długim okresie - model klasyczny
  - 5.10. Instytucje mające wpływ na równowagę na rynkach dóbr i usług oraz pieniądza i aktywów finansowych
  - 5.11. Finanse publiczne
  - 5.12. Model popytowej strony gospodarki z udziałem rządu: polityka fiskalna, model IS-LM
  - 5.13. Pieniądz, inflacja, stopa procentowa
  - 5.14. Bank centralny i polityka pieniężna.
6. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa w zakładzie ubezpieczeń:
- 6.1. Nadrzędne zasady rachunkowości
  - 6.2. Rachunkowość finansowa zakładów ubezpieczeń według ustawy o rachunkowości i międzynarodowych standardów rachunkowości (MSR):
    - 6.2.1. Wycena początkowa i bilansowa poszczególnych składników aktywów i pasywów
    - 6.2.2. Ujęcie przychodów i kosztów

6.2.3. Ujęcie w księgach rachunkowych zdarzeń gospodarczych związanych z działalnością zakładu ubezpieczeń

6.2.4. Ustalanie wyniku finansowego

6.3. Ogólne zasady sporządzania rocznych i śródrocznych jednostkowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych zakładów ubezpieczeń według ustawy o rachunkowości i MSR

6.4. Rachunkowość i sprawozdawczość finansowa zakładów ubezpieczeń dla celów wypłacalności

6.5. Zasady sporządzania sprawozdania o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń

6.6. Dodatkowe sprawozdanie finansowe i statystyczne zakładu ubezpieczeń zawierające dane specyficzne (niepodlegające harmonizacji w Unii Europejskiej) oraz do celów statystyki publicznej i Narodowego Banku Polskiego.

7. Modelowanie:

7.1. Modele zależności

7.2. Kapitałowy wymóg wypłacalności, VaR i inne miary ryzyka

7.3. Efekt dywersyfikacji i metody agregacji

7.4. Wybór modelu

7.5. Kalibracja

7.6. Walidacja

7.7. Analiza wrażliwości i testy stresu

7.8. Założenia i ograniczenia modeli i metod statystycznych/probabilistycznych

7.9. Zaawansowane modele statystyczne

7.10. Metody symulacyjne

7.11. Metody aproksymacji.

8. Zarządzanie ryzykiem zakładu ubezpieczeń:

8.1. Podstawowe metody i procesy zarządzania ryzykiem w zakładzie ubezpieczeń, funkcja aktuarialna i funkcja zarządzania ryzykiem

8.2. Zarządzanie kapitałem, źródła finansowania działalności zakładu ubezpieczeń, apetyt na ryzyko, miary ryzyka (RAROC, RORAC)

8.3. Testy zyskowności w ubezpieczeniach na życie i w ubezpieczeniach majątkowych

8.4. System Wypłacalność II - minimalny wymóg kapitałowy, kapitałowy wymóg wypłacalności, formuła standardowa i modele wewnętrzne

- 8.5. Rodzaje ryzyk w działalności ubezpieczeniowej
  - 8.6. Monitorowanie założeń modeli aktuarialnych i ekspozycji na ryzyko
  - 8.7. Metody redukcji ekspozycji na ryzyko, metody i instrumenty transferu ryzyka
  - 8.8. Reasekuracja jako metoda zarządzania ryzykiem
  - 8.9. Taryfy aktuarialne w ubezpieczeniach majątkowych i w ubezpieczeniach na życie, czynniki ryzyka
  - 8.10. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów wypłacalności, najlepsze oszacowanie, margines ryzyka i rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów rachunkowości
  - 8.11. Teoria wyboru portfela Markowitza
  - 8.12. Model CAPM
  - 8.13. Analiza decyzji inwestycyjnych, wewnętrzna stopa zwrotu, koszt kapitału, miary efektywności portfela inwestycyjnego
  - 8.14. Zastosowania instrumentów pochodnych akcji i stóp procentowych w ubezpieczeniach
  - 8.15. Zarządzanie aktywami i pasywami i strategię zabezpieczające: miary czasu trwania (duration) i wypukłości (convexity), immunizacja, parametry greckie, strategię delta/gamma hedging.
9. Prawo ubezpieczeniowe i prawo podatkowe:
- 9.1. Przepisy prawa dotyczące ubezpieczeń gospodarczych oraz działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej:
    - 9.1.1. Umowa ubezpieczenia
    - 9.1.2. Wykonywanie działalności przez zakład ubezpieczeń w formie spółki akcyjnej, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych lub spółki europejskiej
    - 9.1.3. System zarządzania w zakładzie ubezpieczeń
    - 9.1.4. Połączenie zakładów ubezpieczeń, przeniesienie umów ubezpieczenia i umów reasekuracji
    - 9.1.5. Postępowanie naprawcze i likwidacja zakładów ubezpieczeń
    - 9.1.6. Ubezpieczenia obowiązkowe
    - 9.1.7. Ubezpieczenia majątkowe
    - 9.1.8. Ubezpieczenia osobowe
    - 9.1.9. Przepisy ogólne dotyczące odszkodowań i odpowiedzialności cywilnej
  - 9.2. Przepisy prawa dotyczące nadzoru nad rynkiem ubezpieczeniowym:

- 9.2.1. Zasady sprawowania nadzoru ubezpieczeniowego
- 9.2.2. Nadzór nad zakładami ubezpieczeń w grupach
- 9.2.3. Nadzór finansowy nad działalnością zakładów ubezpieczeń
- 9.3. Zagadnienia z zakresu prawa podatkowego:
  - 9.3.1. Opodatkowanie składek i świadczeń ubezpieczeniowych
  - 9.3.2. Opodatkowanie zakładów ubezpieczeń
- 9.4. Rekomendacje i wytyczne Komisji Nadzoru Finansowego, standardy wydane przez Polskie Stowarzyszenie Aktuariuszy i kodeks etyki Polskiego Stowarzyszenia Aktuariuszy.

Uzasadnienie

Niniejsze rozporządzenie stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 72 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. poz. 1844 oraz z 2016 r. poz. 615 i 1948), zwanej dalej „ustawą”. Zgodnie z art. 72 ust. 2 tej ustawy, minister właściwy do spraw instytucji finansowych określa w drodze rozporządzenia zakres obowiązujących tematów egzaminu aktuarialnego, sposób i tryb przeprowadzania egzaminu aktuarialnego, sposób kontroli przeprowadzenia egzaminu, sposób i tryb uznawania studiów wyższych, o których mowa w art. 70 ust. 5 pkt 4 ustawy, oraz cofania tego uznania, a także sposób i tryb zwalniania kandydata z egzaminu.

Niniejsze rozporządzenie zastąpi obecnie obowiązujące rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2015 r. w sprawie egzaminu aktuarialnego (Dz. U. poz. 700). Projekt rozporządzenia zawiera, co do zasady, regulacje analogiczne do dotychczas obowiązujących. Najistotniejsza zmiana wynika z wprowadzenia do ustawy regulacji, zgodnie z którą minister właściwy do spraw instytucji finansowych określa sposób i tryb cofania uznania studiów wyższych, o których mowa w art. 70 ust. 5 pkt 4 ustawy. Mając na uwadze powyższe, w § 23 projektowanego rozporządzenia określono, że w przypadku stwierdzenia przez Komisję Egzaminacyjną, iż program studiów wyższych nie jest utrzymany na poziomie zgodnym z zakresem egzaminu aktuarialnego, wówczas Komisja Egzaminacyjna podejmuje uchwałę o cofnięciu tego uznania. Uchwałę doręcza się jednostce organizacyjnej przesyłką poleconą. W § 23 ust. 2-4 przewidziano tryb odwoławczy od podjętej uchwały. Odwołanie od uchwały Komisji Egzaminacyjnej przysługuje jednostce organizacyjnej uczelni w terminie 30 dni od dnia doręczenia jej uchwały. Komisja Egzaminacyjna rozpatruje odwołanie podejmując uchwałę w terminie 2 miesiące od dnia doręczenia Komisji Egzaminacyjnej odwołania.

W projekcie rozporządzenia wprowadzono przepis, zgodnie z którym wejście na salę egzaminacyjną odbywa się za okazaniem dowodu tożsamości, a przystąpienie do egzaminu potwierdzone zostaje własnoręcznym podpisem na liście obecności. Ponadto, w celu zapewnienia prawidłowości przebiegu egzaminu, w projekcie rozporządzenia zawarto regulację, zgodnie z którą kontrolę nad organizacją i przebiegiem egzaminu wykonuje Komisja Egzaminacyjna. Dodatkowo, w projekcie rozporządzenia określono, że w czasie egzaminu na sali egzaminacyjnej muszą być obecne co najmniej dwie osoby wchodzące w skład Komisji Egzaminacyjnej. Wskazane powyżej regulacje zawarte były dotychczas w ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 950 z późn. zm.), która została uchylona ustawą z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej z dniem 1 stycznia 2016 r. Z uwagi na szczegółowy charakter ww. przepisów zostały one przeniesione do projektu rozporządzenia (na podstawie rozszerzonego upoważnienia ustawowego).

W związku z nadaniem ustawowych uprawnień organowi nadzoru do unieważnienia i powtórzenia egzaminu aktuarialnego, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości co do trybu jego przeprowadzenia lub merytorycznych błędów popełnionych przez osoby wchodzące w skład Komisji (art. 71 ust. 5 ustawy), w projekcie rozporządzenia zrezygnowano z dotychczasowych regulacji nadających uprawnienia Komisji do unieważnienia i powtórzenia egzaminu.

W projekcie rozporządzenia, przewiduje się doprecyzowanie i uszczegółowienie zakresu poszczególnych bloków tematycznych egzaminu aktuarialnego. Najistotniejszą zmianą polega na dostosowaniu zakresu bloków tematycznych: „Matematyka finansowa”, „Matematyka ubezpieczeń na życie”, „Matematyka pozostałych ubezpieczeń osobowych i

majątkowych” oraz „Prawdopodobieństwo i statystyka” do bloków tematycznych ustanowionych na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie zakresu obowiązujących tematów egzaminów aktuarialnych oraz trybu przeprowadzania tych egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 211, poz. 2054). Powyższe ma na celu umożliwienie kontynuowania zdawania egzaminu aktuarialnego zgodnie z przepisami projektowanego rozporządzenia, w przypadku gdy osoba składająca egzamin nie zdołała zaliczyć tych bloków tematycznych w ciągu dwóch lat od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego. W konsekwencji kandydat na aktuarusza może kontynuować zdawanie egzaminu na aktuarusza na podstawie projektowanego rozporządzenia nie dłużej jednak niż przez pięć lat od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego.

Mając na uwadze podobny zakres bloku tematycznego „Inwestycje i zarządzanie portfelem inwestycyjnym” i „Matematyka finansowa” oraz na konieczność zapewnienia spójności z dotychczasowym blokiem tematycznym „Matematyka finansowa” przewiduje się włączenie bloku tematycznego „Inwestycje i zarządzanie portfelem inwestycyjnym” do bloku tematycznego „Matematyka finansowa”. W konsekwencji egzamin złożony będzie z 9 części podzielonych na dwie sesje egzaminacyjne (§ 3 ust. 1). Natomiast każda z sesji złożona będzie co najmniej z czterech części.

Ze względu na szeroki i różnorodny zakres egzaminu aktuarialnego obejmujący zarówno zagadnienia dotyczące m.in. zastosowania matematyki w ubezpieczeniach, jak i zagadnienia prawne dotyczące ubezpieczeń i podatków, w projekcie rozporządzenia wskazano, że zadania przyjmują formę testu jednokrotnego wyboru, z wyjątkiem zadań dotyczących modelowania oraz zarządzania ryzykiem zakładu ubezpieczeń, które wymagają przedstawienia rozwiązania w formie opisowej (§ 3 ust. 3).

W projekcie rozporządzenia proponuje się, aby wykaz zalecanej literatury oraz aktów prawnych odpowiadających zakresowi tematów egzaminacyjnych zamieszczany był na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego, co najmniej na trzy miesiące przed wyznaczonym terminem egzaminu, a nie jak dotychczas na sześć miesięcy (§ 7 ust. 1). Okres sześciu miesięcy wydaje się być zbyt długi i może wiązać się z dezaktualizacją przepisów prawnych.

W projekcie rozporządzenia przewiduje się również skrócenie czasu na zamieszczenie na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego informacji określającej termin, miejsce egzaminu oraz termin wniesienia opłaty egzaminacyjnej z czterech do dwóch miesięcy (§ 7 ust. 2).

W projekcie rozporządzenia konieczne jest ujednoclenie zasad zaliczenia egzaminu aktuarialnego. W obecnie obowiązującym rozporządzeniu części testu dotyczące rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w zakładzie ubezpieczeń oraz prawa ubezpieczeniowego i podatkowego zaliczane są po uzyskaniu co najmniej 52 punktów co stanowi mniej niż 50% prawidłowych odpowiedzi. Z kolei części testu dotycząca modelowania oraz zarządzania ryzykiem aktuarialnym i innych zastosowań aktuarialnych jest zaliczana po uzyskaniu 20 punktów co stanowi co najmniej 50% prawidłowych rozwiązań. W związku z powyższym proponuje się, aby ww. części testu zaliczane były po uzyskaniu co najmniej 60 punktów, co stanowi co najmniej 50% prawidłowych odpowiedzi lub prawidłowych rozwiązań zadań (§ 15 ust. 1 pkt 2).

W § 20 niniejszego rozporządzenia przewiduje się, że Komisja Egzaminacyjna udostępni pracę egzaminacyjną osobie składającej egzamin na jej wniosek, złożony nie później niż w terminie 7 dni od ogłoszenia wyników egzaminu. Natomiast udostępnienie następuje nie później niż w terminie 7 dni od dnia złożenia wniosku. Rozwiązanie to pozwoli uniknąć

sytuacji, gdy wniosek o udostępnienie pracy egzaminacyjnej zostanie złożony ostatniego dnia terminu, a Komisja Egzaminacyjna będzie obowiązana go zrealizować w trybie natychmiastowym, co jak się wydaje może być utrudnione organizacyjnie.

W § 21 niniejszego rozporządzenia przewiduje się zmianę terminu na wniesienie odwołania od wyników egzaminu z 14 do 21 dni od dnia ich ogłoszenia. Wydłużenie terminu na wniesienie odwołania zapewni możliwość zapoznania się z pracą egzaminacyjną i złożenia odwołania, w sytuacji gdy udostępnienie pracy egzaminacyjnej nastąpi w 7 dniu od złożenia wniosku o udostępnienie pracy egzaminacyjnej.

Pozostałe rozwiązania zawarte w projekcie są tożsame z obecnie obowiązującymi.

Projekt rozporządzenia określa także sposób i tryb uznawania studiów wyższych, o których mowa w art. 70 ust. 5 pkt 4 ustawy. Analogicznie, jak w dotychczas obowiązującym rozporządzeniu przewiduje się, że Komisja Egzaminacyjna podejmuje uchwałę w sprawie stwierdzenia uznania studiów wyższych, w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku przez jednostkę organizacyjną uczelni. Do wniosku jednostka organizacyjna uczelni obowiązana jest dołączyć dokumenty dotyczące programu kształcenia. Dodatkowo, w przypadku gdy zakres kształcenia studiów wyższych obejmuje częściowy zakres egzaminu, we wniosku wykazuje się przedmioty, które zakresem odpowiadają blokom tematycznym egzaminu. Ponadto doprecyzowano, że zasięgnięcie opinii ogólnopolskich organizacji aktuariuszy, co do zgodności studiów wyższych z zakresem egzaminu lub częściowym zakresem egzaminu następuje w terminie 30 dni od dnia doręczenia wniosku Komisji Egzaminacyjnej.

Komisja Egzaminacyjna może określić sposób weryfikacji utrzymania przez jednostkę organizacyjną uprawnioną do nadawania stopnia naukowego doktora nauk ekonomicznych, matematycznych lub fizycznych, programu kształcenia studiów wyższych na poziomie zgodnym z zakresem egzaminu aktuarialnego lub częściowym zakresem egzaminu. Uchwałę podejmowaną przez Komisję Egzaminacyjną w terminie trzech miesięcy od dnia złożenia wniosku, doręcza się wnioskodawcy przesyłką poleconą. Zgodnie z ustawą, na podstawie uchwały podjętej przez Komisję stwierdzającej uznanie studiów wyższych, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego zawiera z uczelnią umowę, o której mowa w art. 168b ust. 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. poz. 1113 oraz z 2016 r. poz. 1250).

Postępowanie związane ze zwolnieniem kandydata z egzaminu aktuarialnego odbywa się na jego wniosek. Kandydat zostaje zwolniony z egzaminu w formie uchwały podejmowanej przez Komisję Egzaminacyjną, po uprzednim złożeniu przez kandydata wniosku wraz z załączonymi dokumentami potwierdzającymi, że kandydat zaliczył egzaminy na tych studiach przeprowadzone w formie pisemnej, a od ukończenia studiów nie upłynęło więcej niż trzy lata. Komisja Egzaminacyjna podejmuje uchwałę w sprawie zwolnienia kandydata w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku przez kandydata. Uchwałę doręcza się kandydatowi przesyłką poleconą. W § 24 ust. 2-5 projektowanego rozporządzenia przewidziano tryb odwoławczy od powyższej uchwały Komisji Egzaminacyjnej. Odwołanie od uchwały Komisji Egzaminacyjnej przysługuje kandydatowi w terminie 14 dni od dnia doręczenia uchwały. Komisja Egzaminacyjna rozpatruje odwołanie podejmując uchwałę w terminie 30 dni od dnia doręczenia Komisji Egzaminacyjnej odwołania.

Do chwili obecnej nie przeprowadzono ani nie zamieszczono na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego informacji określającej termin i miejsce egzaminu aktuarialnego

przeprowadzanego na podstawie rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2015 r. w sprawie egzaminu aktuarialnego (Dz. U. poz. 700), które weszło w życie z dniem 1 sierpnia 2015 r. Mając na uwadze powyższe, w projekcie rozporządzenia zaproponowano, aby osoby, które zaliczyły co najmniej jeden blok tematyczny egzaminu przed dniem 1 sierpnia 2015 roku, mogły składać egzamin na podstawie przepisów obowiązujących przed dniem 1 sierpnia 2015 roku, nie dłużej jednak niż przez dwa lata od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego. Wprowadzenie tej regulacji umożliwi kandydatom na aktuariusza kontynuowanie zdawania egzaminu aktuarialnego na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 listopada 2003 r. w sprawie zakresu obowiązujących tematów egzaminów aktuarialnych oraz trybu przeprowadzania tych egzaminów (Dz. U. z 2003 r. Nr 211, poz. 2054). Zgodnie z ww. regulacją kandydat na aktuariusza będzie mógł kontynuować zdawanie egzaminu złożonego z czterech bloków tematycznych nie dłużej jednak niż przez dwa lata od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego. Dodatkowo, w projekcie rozporządzenia proponuje się regulację, zgodnie z którą w przypadku gdy osoba zdająca egzamin nie zdołała zaliczyć wszystkich części egzaminu aktuarialnego na podstawie ww. rozporządzenia w ciągu dwóch lat od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego, wówczas zaliczone bloki tematyczne, które odpowiadają analogicznym blokom tematycznym niniejszego rozporządzenia uznaje się za zaliczone. W konsekwencji kandydat na aktuariusza może kontynuować zdawanie egzaminu na aktuariusza na podstawie niniejszego rozporządzenia nie dłużej jednak niż przez pięć lat od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego.

Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku.

Zawarte w projekcie regulacje nie stanowią przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597) dlatego też projekt rozporządzenia nie podlega procedurze notyfikacji

W opinii projektodawcy regulacja nie mieści się w zakresie przedmiotowym zagadnień podlegających konsultacjom z Europejskim Bankiem Centralnym, zgodnie z art. 2 ust. 1 decyzji Rady nr 98/415/WE z dnia 29 czerwca 1998 r. w sprawie konsultacji Europejskiego Banku Centralnego udzielanych władzom krajowym w sprawie projektów przepisów prawnych (Dz. Urz. UE L 189 z 03.07.1998, str. 42).

Stosownie do art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) projekt został zamieszczony w wykazie prac legislacyjnych dotyczącym rozporządzeń Ministra Finansów. Żaden podmiot nie zgłosił zainteresowania pracami nad projektem w ww. trybie.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa, w związku z § 52 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. poz. 979), projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

<p>Nazwa projektu Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie egzaminu aktuarialnego</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Finansów</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Piotr Nowak, Podsekretarz Stanu</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Paulina Borowińska, tel. 226944870 email: paulina.borowinska@mf.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia: 02 grudnia 2016 r.</p> <p>Źródło: Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. poz. 1844 oraz z 2016 r. poz. 615)</p> <p>Nr w wykazie prac 168</p>
--	--

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Wydanie rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie egzaminu aktuarialnego stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 72 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. poz. 1844 oraz z 2016 r. poz. 615 i 1948).

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Oczekiwany efekt – określenie zakresu obowiązujących tematów egzaminu aktuarialnego, trybu jego przeprowadzenia, sposobu i trybu uznawania studiów wyższych, o których mowa w art. 70 ust. 5 pkt 4, oraz cofania tego uznania, a także określenie sposobu i trybu zwalniania kandydata z egzaminu aktuarialnego.

Proponuje się wydanie, co do zasady, rozporządzenia analogicznego do dotychczasowego rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 kwietnia 2015 r. w sprawie egzaminu aktuarialnego (Dz. U. poz. 700).

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Informacje na temat warunków dostępu do zawodu aktuarusza w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej przedstawiono w uzasadnieniu do ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych (Dz. U. poz. 768).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby mające zamiar przystąpić do egzaminu aktuarialnego	Wielkość nieznana. Według stanu na dzień 01.04.2016 r. do rejestru aktuaruszy wpisanych było 339 aktuaruszy.	www.knf.gov.pl	Osoby składające egzamin będą obowiązane do zaliczenia 9 bloków tematycznych podzielonych na 2 sesje egzaminacyjne. Osoby składające egzamin przed dniem 1 sierpnia 2015 r., które nie zdołają zaliczyć wszystkich bloków tematycznych, w przeciągu 2 lat od zaliczenia pierwszego bloku matematycznego będą mogły kontynuować zdawanie egzaminu na podstawie projektowanego rozporządzenia, nie dłużej jednak niż przez 5 lat od zaliczenia pierwszego bloku tematycznego.

pozostałe (oddzielnie)	jednostki	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł
Źródła finansowania	Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie wpłynie na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego												
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń													
7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe													
Można oczekiwać, że w wyniku proponowanych regulacji (ukończenie przez kandydatów na aktuariuszy odpowiednich studiów wyższych) zwiększy się liczba osób uzyskujących wpis do rejestru aktuariuszy.													
Czas w latach od wejścia w życie zmian	0	1	2	3	5	10	Łącznie (0-10)						
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z ..... r.)	duże przedsiębiorstwa	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł					
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł					
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł	0 zł					
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa												
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw												
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe												
Niemierzalne													
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń													
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu													
☐ nie dotyczy													
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).													
☐ tak ☒ nie ☐ nie dotyczy													

☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☒ inne: bez zmian	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy	
Komentarz: W projekcie rozporządzenia określono sposób i tryb zwalniania kandydata na aktuarusza z egzaminu aktuarialnego.		
9. Wpływ na rynek pracy		
Można oczekiwać, że alternatywna ścieżka dostępu do zawodu aktuarusza (ukończenie odpowiednich studiów wyższych) może skutkować zwiększeniem liczby osób uzyskujących tytuł aktuarusza, a w konsekwencji zwiększeniem zatrudnienia w tym obszarze.		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na środowisko naturalne, sytuację i rozwój regionalny, demografię, mienie państwowe i informatyzację.	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego		
Planowane rozporządzenie będzie wykonywać upoważnienie ustawowe zawarte w art. 72 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej. Przewiduje się, że projektowane rozporządzenie wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2017 roku.		
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?		
Ewaluacja efektów projektu nastąpi na podstawie wniosków Komisji Egzaminacyjnej dla Aktuariuszy wynikających z przeprowadzonych egzaminów.		
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)		
Brak.		